

det staar i Forbindelse med mig, skulde ophidsede mod mig selv. Og det maatte da være hans Opfattelse, at Bladet ophidsede mod mig, thi Kredsens har været adskillig uroligere, end jeg kunde ønske. Nei, det er aldeles ikke de enkelte Agitatorer, der ophidsede. Jeg for mit Vedkommende har set ganske feil af Folket i den Henseende, jeg har troet, at der var langt større Ro og Sindighed, end jeg har set nu er til Stede i Landet. Jeg mener, netop lige overfor Udtryk som Spektakelmagere og lignende, at hvis Ministeriet kunde faae jævne, sindige Bønder — Folk, der maatte siges at høre til de Stille i Landet — i Tale og faae dem til at sige deres Mening, da vilde det faae forskjelligt mærkværdige Ting at høre, hvorledes de indvendig gjenne adskillig Mæde, end Ministeriet muligt har tænkt sig eller har nogen Forestilling om, naar det bruger Udtryk som Agitatorer og Spektakelmagere, der alene skulde være skyldige i Stillingen. Min Hensigt har altsaa aldeles ikke været at true, men at vise Tilstanden, saaledes som den efter min Opfattelse faktisk er i Befolkningen. Naar nu Ministeriet saaledes tror, at det er Agitatorerne, der lede Folket, skal jeg henvise f. Ex. til 1876. Det ærede Ministerium erindrer jo sikkert, at der her i dette Thing blev budt 30 Millioner til Forsvarsvæsenet. Det erindrer vist ogsaa Udfaldet af Valget den 25de April 1876, og man tager vistnok ikke feil, naar man siger, at Valget, uagtet det ikke var ledet i nogen særlig ophidsende Retning, var en kraftig Protest, ikke alene imod Kjøbenhavns Befæstning, men ogsaa tilbøds imod de 30 Millioner. Den Gang var det da ikke Agitatorerne, der ledede det, med mindre de skulde have ledet Bevægelsen imod sig selv. Lad mig pege f. Ex. paa Valget i 1881. Jeg erindrer saaledes, at der i Tiden imellem Juni, da Opøsningen skete, og Valget den 25de Juli saa godt som ikke blev holdt Møder, der skete aldeles ingen Opmuntring, aldeles ingen Tilskyndelse til, at Folk skulde møde til Valget, men de mødte, uden at man havde haft Bud efter dem, det behøvedes ikke, de formelig strømmede til Valgurnerne, det sølte Ministeriet godt i 1882 og 1876. Det var blandt Andet det, der bragte Ministeriet til i 1876 at udtale, at det vilde gjøre et nyt Forsøg, inden man lod Sagen falde. Nei, det erfarede, at det ikke var Spektakelmagere, ikke enkelte Agitatorer, som ophidsede Befolkningen. Befolkningen veed meget vel, at Kampen staar om, hvorvidt det er Ministeriet og det store Hartkorn, hvortil det støtter sig, og enkelte Andre, der skulle angive Styrelsens Retning, eller om det er Befolkningen selv, der skal gjøre det;

derom staar Kampen. Det er blevet klart i en saa forbauende Grad paa Landet og tilbøds i Byerne, som jeg ingen Forestilling havde gjort mig om. Jeg kan endog sige, at den Bøndestand, som jeg er opvoget i — nu er det vel omtrent 40 Aar siden at jeg var Dreng iblandt den — kan jeg ikke mere sige, saa forbauende har Fremgangen og Fremskridtet været. Den forstaar saa særdeles godt, at det er om dens Ret, at Kampen staar. Jeg beder Dem tillige tro mig, naar jeg siger det — forøvrigt bliver det jo deres egen Sag, om de ville — at for mig har det Personlige aldeles ikke spillet nogen Rolle. Det er mig aldeles knusende ligegyldigt, hvem der sidder paa Ministertaburetterne, naar det blot er Folket selv, der kommer til at angive Styrelsens Retning, og jeg har altid anset det for et Gode, jo flere Sag i Befolkningen der kom til at deltage i Styrelsen; og i denne Henseende er jeg i Overensstemmelse med det ærede Medlem fra Sillerød (Dinesen), thi ogsaa han har udtalt, at han ansaa det for et Gode. Men jeg tror just ikke, at den Wei, Ministeriet er inde paa, fører til, at Folket selv frit og uhindret kan komme til at deltage i Styrelsen og saaledes angive den Retning, i hvilken det vil, at Samfundets Udvikling skal gaa.

Det ærede Medlem fra Helsingør (Thomson), som jeg for Resten ikke skal dvele videre ved, talte om sine tre Wei. (Afbrydelse). Lad ham være, sige ærede Medlemmer; og jeg skal føie dem derti og blot sige, at naar det ærede Medlem talte om sine tre Wei, da glemte han den ene Wei, den fjerde, som utvivlsomt hurtigt og sikkert kunde have ført til Maalet, til fredelige Tilstande her i Landet. Jeg tror herved nogenlunde at have godtgjort, at Ministeriet ikke er sagesløst i den Kamp, der føres, og naar den føres, som den bliver ført, da er det væsentligst, fordi Ministeriet har sat sig visse juridiske Formler i Hovedet, som det vil gennemføre, det gaa saa med Forfatningen, som det kan. Befolkningen veed imidlertid meget godt, at seirer Ministeriet, da betyder det, at Folket ikke længer skal raade for sin egen Skæbne, og det var dog utvivlsomt Meningen med Grundloven af 5te Juni 1849, at Folket selv skulde være sin egen Sykkes Smed. Naar den ærede Consejlspræsident har talt, som om dette laa saa langt fra Forfatningen, da vil jeg henvise til, hvad Herremanden Scavenius sagde paa den grundlovgivende Rigsdag: Naar denne Forfatning bliver vedtaget, saa vil Kongen herefter blive en Byntedukke. Hans Ord vare utvivlsomt for stærke, men han har altsaa dog godt set, at Magtens Thygdpunkt vilde blive forandret, naar denne For-